

248256

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

248256

การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการป้องกัน และควบคุมโรคมาลาเรีย
: กรณีศึกษา บ้านเขาหินตั้ง อำเภอวังพูน จังหวัดสระแก้ว

ปัทมา กตง์ถัก

การค้นคว้าวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทที่เสนอต่อคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคามเพื่อขอการปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์
มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยานิพนธ์ที่ ๒๕๕๓

พ.ศ. ๒๕๕๓

600253195

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

248256

การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการป้องกัน และควบคุมโรคมะเร็ง
: กรณีศึกษา บ้านเขาดินดำ ตำบลช้างทุน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด

ปัทมา คงตะโก

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

พ.ศ. 2553

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

หัวข้อการค้นคว้าอิสระ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการป้องกัน และควบคุม
โรคมลาเรีย : กรณีศึกษา บ้านเขาหินดำ ตำบลช้างทูน
อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด

ผู้วิจัย

ปีทมา คงตะโก

สาขาวิชา

สหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

รองศาสตราจารย์ชอบ เข้มกลัด

คณะกรรมการสอบ

..... ประธานการสอบ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ แสงเงิน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ
(รองศาสตราจารย์ชอบ เข้มกลัด)

โครงการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร อนุมัติให้นำการค้นคว้าอิสระฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนา
ท้องถิ่น

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อঞ্জลรี ขจรไชยกุล)

ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

บทคัดย่อ

หัวข้อการค้นคว้าอิสระ	การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการป้องกัน และควบคุม โรคมาลาเรีย : กรณีศึกษา บ้านเขาดินดำ ตำบลช้างทุน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด
ผู้วิจัย	ปีتما คงตะโก
ระดับการศึกษา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
พ.ศ.	2553

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ รองศาสตราจารย์ชอบ เข้มกักัด

248256

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทของชุมชน บ้านเขาดินดำ ตำบลช้างทุน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด 2) ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่โครงการฯ 3) ศึกษาลักษณะการดำเนิน โครงการฯ 4) ศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนิน โครงการฯ ประชากรในการศึกษาคือ ผู้รับผิดชอบโครงการฯ และเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการฯ จำนวน 5 คน ตัวแทนครอบครัวที่เข้าร่วมโครงการ ครอบครัวละ 1 คน จำนวน 30 ครอบครัว เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม และแนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ โดยคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการศึกษาพบว่า

1. บ้านเขาดินดำ ตำบลช้างทุน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด มีบ้านจำนวน 30 หลังคาเรือน ผู้นำและคณะกรรมการของหมู่บ้านส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นเครือญาติ ประชากรประกอบอาชีพทางการเกษตร มีพื้นที่ปลูกยางพารามากที่สุด มีอาสาสมัครสาธารณสุข ประชาชนช่วยเหลือเกื้อกูลกันในงานประเพณีต่างๆ สืบทอดกันมาตลอดจนถึงปัจจุบัน

2. ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการป้องกันควบคุมโรคมาลาเรีย อยู่ในระดับมาก

3. การดำเนินงาน โครงการฯ ใช้รูปแบบ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR)

4. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการฯ พบว่า งบประมาณไม่เพียงพอ ช่วงเวลานัดประชุมไม่สอดคล้องกับประชาชนในชุมชน และการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา คือ ประชาชนควรประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อของบประมาณสนับสนุนการดำเนินการ เวลานัดหมายกับประชาชนต้องสอดคล้องกับอาชีพของประชาชนในพื้นที่เป็นส่วนใหญ่ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การดำเนินโครงการดังกล่าวอย่างแพร่หลายและต่อเนื่อง

Abstract

Independent Study Title	People's Participation for Malaria Prevention and Control Project : A Case Study of Ban-Kaodindum in Changtoon Sub-district, Borai District, Trat Province
The Researcher	Pattama Kongtako
Level of Study	Master of Arts (Interdisciplinary Study for Local Development)
Year	2010
Independent Study Advisor	Assoc. Prof. Chob Khemglud

248256

The objectives of this study were 1) to study the community context of Ban-Kaodindum in Changtoon Sub-district, Borai District, Trat Province 2) to find out the levels of people's participation in the project area, 3) to investigate the project implementation and 4) to discover the problems and suggestions of the project. The population in this study were five projectors and personnel, thirty representatives from thirty families. The study tools comprised questionnaires and interview guidelines. The data were analyzed by using a package computer program. The statistics employed this study were percentage, mean, standard deviation and content analysis.

The study results revealed that:

1. There were thirty households in the study area. The village leaders and the committee were relatives. Their major occupation was agriculture. The majority of their plots of land were for rubber plantation. There were public health volunteers. They helped each other in organizing cultural activities from past to present.
2. The participation of people in malaria prevention and control project was found at a high level.
3. The project was implemented through Participatory Action Research (PAR).
4. The problems of this project were inadequate budget, villagers' inflexible meeting time, and restricted public relations.

The suggestions were made that people should join hands with Subdistrict Administration Organization for asking budget support. Meeting time should associate with major people's occupations. Finally, people should be encouraged to fully and continuously participate in the project public relations.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาอิสระนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ชอบ เข้มกลัด ซึ่งให้คำปรึกษาและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ทุกขั้นตอน ตลอดระยะเวลาการทำการศึกษาอิสระ พร้อมทั้งรองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ แสงเงิน ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงการศึกษาอิสระจนสมบูรณ์ขึ้น ขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณประชาชนบ้านเขาดินดำ ตำบลช้างฆูน อำเภอบ่อไร่ เจ้าหน้าที่ศูนย์ควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลงที่ 3.4 จังหวัดตราด ทุกท่าน ตลอดจนบุคคลและหน่วยงานต่างๆ ที่ให้ความร่วมมือและสละเวลาในการให้ข้อมูลเพื่อประกอบการศึกษา ทำให้การศึกษานี้สามารถดำเนินงานสำเร็จลุล่วงลงได้

ขอกราบขอบพระคุณ พ่อ แม่ ที่ให้กำเนิดและสั่งสอนให้ลูกเป็นคนดีเสมอมา ครูอาจารย์ทุกท่านที่มอบความรู้ติดตัว ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานทุกท่าน พี่ๆ และน้องๆ ที่ให้กำลังใจเสมอมา

หากการศึกษาอิสระฉบับนี้เกิดประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องทั้งทางตรงหรือทางอ้อม ผู้ศึกษาขอมอบความดีครั้งนี้ให้แก่มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มหาวิทยาลัยอันทรงคุณค่าควรแก่การเทิดทูน

ปีพม่า คงตะโก

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ

บทที่

1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
ประโยชน์ของการศึกษา.....	2
ขอบเขตของการศึกษา.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	6

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม.....	7
ความรู้เรื่องโรคมะลาเรีย การป้องกันและการควบคุม โรคมะลาเรีย.....	14
โครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และควบคุม โรคมะลาเรีย.....	27
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน.....	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35

3 วิธีการดำเนินการศึกษา

แบบของการศึกษา.....	40
ประชากรและหน่วยวิเคราะห์.....	40
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	41
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	43
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	44

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
บริบทของชุมชน	45
ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ดำเนินงาน โครงการฯ	54
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป	54
ตอนที่ 2 ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการฯ	55
ลักษณะการดำเนินงาน โครงการ	59
ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน โครงการฯ	62
5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการศึกษา	64
อภิปรายผล	66
ข้อเสนอแนะ	69
บรรณานุกรม	70
ภาคผนวก	73
ภาคผนวก ก แบบสอบถามการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการ ป้องกันควบและควบคุมโรคมลาเรีย	74
ภาคผนวก ข แนวคำถามลักษณะการดำเนินงาน โครงการ (สำหรับเจ้าหน้าที่)	79
ประวัติผู้วิจัย	81

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 จำนวน และร้อยละของประชาชนที่มีส่วนร่วมใน โครงการฯ จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา และอาชีพ.....	54
4.2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนบ้านเขาดินดำ ในการดำเนินงาน โครงการฯ ภาพรวม 4 ด้าน.....	55
4.3 ระดับการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ ของประชาชนที่เข้าร่วม โครงการฯ.....	56
4.4 ระดับการมีส่วนร่วมด้านการนำไปปฏิบัติของประชาชนที่เข้าร่วม โครงการฯ.....	57
4.5 ระดับการมีส่วนร่วมด้านการร่วมรับประโยชน์ของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการฯ..	58
4.6 ระดับการมีส่วนร่วมด้านการติดตามประเมินผลโครงการฯ.....	59

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	6
2.1 ลักษณะการเกาะของยุงก้นปล่องเพศเมียขณะดูดกินเลือด.....	15
2.2 วงจรชีวิตของเชื้อมาลาเรีย.....	17
2.3 เม็ดเลือดแดงที่ถูกเชื้อมาลาเรียทำลาย.....	18
4.1 แผนที่อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด.....	47
4.2 น้ำตกสตั๊ดไค ตำบลช้างฆูน อำเภอบ่อไร่.....	50